

Вона дійсно на це заслуговує, а ми їй безмежно зобов'язані!

З Днем народження, Академіє! Слава тим, хто творив твою біографію! Надія на тих, хто підхоплює естафету і розширює горизонти науки!

14 листопада 1918 року гетьман Скоропадський пророко підписує Закон Української держави про створення Академії наук і призначає перших 12 академіків, а 27 листопада — відбувається перше засідання УАН.

І яка ж це була когорта людей, котрі створили Академію! Наскільки високо вони підняли планку інтелектуального, дослідницького, морального рівня! Задана висота, яку навіть попри нові, і зовсім не вегетаріанські часи, не можна було дозволити собі опустити нижче.

Закінчуючи інтерв'ю газеті «Світ» до сторіччя Академії, її багаторічний президент Борис Євгенович Патон згадав, перефразавши, слова видатної української поетеси Ліни Костенко: «Наші вчені, як атланти, держать небо на плечах».

Представником тих, хто тримав на своїх плечах небо, і не тільки української науки, був і ровесник Української академії наук Борис Євгенович Патон. Його життя — приклад не тільки наукового, а й життєвого подвигу.

«Кожна історична епоха, як і кожен життєвий період будь-якої людини, приносить із собою нові виклики та випробування, з якими ми маємо давати собі раду, і від цього нікуди не подітися, — казав він в тому інтерв'ю. — У моїй родині труднощі й перепони ніколи не вважалися приводом опускати руки, занепадати духом і залишати все на самоплив. Навпаки, це можливість проявити себе, показати, чого ти вартий, наскільки добре вмєш застосувати знання й навички. Труднощі — це насправді велика школа життя, яка гартує характер і робить людину досвідченішою, розумнішою, а отже — сильнішою».

Це прекрасні настанови на сьогоднішній день, коли нові виклики та випробування постають перед наукою й Академією все з більшою силою. І з'являється все більше потреби і можливостей проявити себе, застосувати знання і навички для захисту зробленого і створення нових можливостей для руху вперед! Навіть незважаючи на особливо нелегкі умови проходження людства через пандемію, яку переживає нині весь світ.

Нещодавно ми відзначили запровадження ЮНЕСКО Всесвітній день науки в ім'я

Ще так недавно на виставку кращих наукових досягнень можна було прийти без маски

миру та розвитку. Він «є доброю нагодою згадати про визначальну роль науки в цивілізаційному розвитку людства, в житті кожного з нас», — зазначив у своєму привітанні Президент НАН України академік Анатолій Загородній. Він нагадав, що цей день, як і багато інших святкових подій, затьмарений пандемією коронавірусу. «Проте боротьба з COVID-19 — лише одна з віх на шляху науки, який ніколи не був легким».

Порівняно із земною історією людство ще дуже й дуже молоде. І саме нові знання про світ допомогли йому зіп'ястися на ноги і тепер допомагають подорослішати й дати раду подекулі небажаним наслідкам його бурхливої і часом необдуманій діяльності. Наука, наче та казкова чарівна паличка, покращує наше існування, робить його без-

печнішим і зручнішим, долає голод і хвороби, подовжує життя й підвищує його якість.

Наука повсякчас розсуває межі відомого, дивиться далі, за обрій, і бачить більше, відкриває закони, які керують Всесвітом. Не менш важлива її функція — залишатися надійним bastionом здорового глузду і наукового світогляду в часи, коли все піддається сумніву й відбувається наступ войовничого невігластва.

Я певен, що наука сьогодні спроможна знову, вже вкотре, змінити світ на краще. Не в останню чергу тому, що сама не боїться змінюватися, переглядати гіпотези, які не знайшли підтвердження, відкидати нежиттєздатні концепції, визнавати хиби й продовжувати пошуки.

Національна академія наук України та-

кож готова до змін на вимогу часу, — зазначає Анатолій Загородній. — Так збіглося, що незадовго до цього свята ми визначили напрямки та пріоритети її реформування. Маємо великі плани на майбутнє і прагнемо зробити науку ближчою та зрозумілішою, збільшити її присутність, помітність і важливість у житті українців. Тому всі ми маємо бути речниками, захисниками і апостолами науки. Вона дійсно на це заслуговує, а ми їй безмежно зобов'язані. Навіть якщо не всі здогадуються, наскільки».

Зустрічаючи 102-у річницю від створення Академії, українські вчені, незважаючи на труднощі, самовіддано працюють, досягають світового рівня результатів і твердо вірять, більше того, переконані: кращі часи української науки попереду!

Sikorsky Challenge як лабораторія високотехнологічної трансформації країни

Фестиваль Sikorsky Challenge з кожним роком стає все більш популярним, охоплює все більше регіонів України і дедалі більше країн, навіть незважаючи на цьогорічний коронавірус. Нинішнього року він проходив двічі і тривав десять напружених днів. Місце проведення традиційне: НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Участь у фестивалі взяли понад 200 учасників, подано біля ста проєктів. До фіналу потрапило 56 з них. І 34 знайшли зацікавлених інвесторів — українських і міжнародних.

Особливість нинішнього формату: потенційні інвестори та члени журі знайомилися з розробками учасників в онлайн-форматі — більша частина учасників представляла розробки у вигляді відео.

Серед традиційних інвесторів та спонсорів — Golden Egg Technology та Boeing, Фонд науково-технічного розвитку України ім. В.С. Михалевича, Венчурний фонд «USP Capital», УкрЕксім-Банк, ProgressTechUkraine, Бізнес-інкубатор «Eazi Start» та інші.

У фіналі фестивалю оголосили три проєкти-переможці, що

їх обрало авторитетне міжнародне журі (27 членів з різних країн світу): це кодра для немовлят, які потерпають від жовтяниці, віртуальний клас і система захисту від москитів.

Цілющий костюм-ковдрочку для немовлят розробив інженер з Миколаєва Олександр Беліков. Він мріяв знайти підтримку і запустити розробку у серійне виробництво. І цей проєкт справді зацікавив інвесторів.

Як і два наступних проєкти. «Екологічна система, яку ми створили, приваблює комарів та захоплює їх у пастку, очищуючи

територію довкола людини», — розповідала про захист від москитів засновниця стартапу Анастасія Романова. Mosquito Control і КПІ підписали меморандум про співпрацю і планують спільно створювати та інтегрувати у пристрій сенсори, які аналізуватимуть інформацію про спійманих комарів. Це дасть змогу створити бази наукових даних, які стануть у пригоді медикам і науковцям з усього світу.

Енергетична компанія Innovation DTEK також знайшла на фестивалі стартапи, з якими має намір співпрацювати. Це п'ять

проєктів, пов'язаних з матеріалами та поновлюваними джерелами енергії.

Постійного партнера Sikorsky Challenge — китайську компанію Golden Egg Technology — зацікавили аж 7 проєктів фестивалю. Вони також стосуються матеріалознавства, а ще — екологічних питань і приладобудування. Представник компанії каже, що формами співпраці можуть бути спільні підприємства чи консалтинг і просування продукції на китайський ринок.

Закінчення на 2 стор. ►

Sikorsky Challenge як лабораторія високотехнологічної трансформації країни

▼ *Закінчення. Початок на 1 стор.*

Найперспективнішим учасником буде надана допомога в комерціалізації розробок, створенні успішних стартап-компаній та виведенні інноваційних продуктів на національний та міжнародні ринки.

Крім конкурсу стартапів, за 10 днів фестивалю відбулися три панельні дискусії: з розвитку інноваційної економіки України, розвитку інноватики у сфері медичної інженерії та розвитку української мережі стартап-шкіл. Підписано два важливі меморандуми: про співпрацю з Інститутом серця у сфері медичної інженерії та із Закарпатським регіоном, який став 14-м представництвом платформи Sikorsky Challenge.

Високих представників державної влади, бізнесу та міжнародних партнерів зібрав Міжнародний економічний форум з обговорення розвитку інноваційної економіки та ролі держави у цьому процесі. Голова Комітету Верховної ради з питань економічного розвитку Дмитро Наталуха зазначив, що парламент працює нині над законопроектом щодо індустріальних пар-

ків. Сьогодні в Україні їх 82, однак жоден фактично не працює, оскільки держава не підтримує високотехнологічний бізнес. І цю прогалину слід заповнити.

Інноваційна підтримка потрібна й медицині. Адже, за словами директора Інституту серця МОЗ України Бориса Тодурова, який взяв участь в обговоренні, добитись кращих результатів вона може саме завдяки інноваційним технологіям.

Одним із важливих результатів дискусії став договір, який уклали Інститут серця, КПІ, Науковий парк «Київська політехніка», Інноваційний холдинг Sikorsky Challenge та компанія «Пандемік Респонс Юкрейн». КПІ створюватиме для Інституту серця елементи для штучних сердець, а також розробки для консервації та перевезення органів для трансплантації.

«У нас велика мережа партнерів у багатьох розвинутих країнах світу: США, Австралії, Ізраїлі, Азербайджані, європейських країнах і серед представників великих транснаціональних компаній — це вже наша мережа, яка може бути використана державою й політиками для подальшої пере-

орієнтації розвитку України із сировинного, низькотехнологічного на високотехнологічний. І ми хотіли б бути лабораторією в цій роботі», — заявив ректор КПІ академік НАН України Михайло Згуровський.

У панельній дискусії про розвиток мережі стартап-шкіл Sikorsky Challenge та створення інноваційних кластерів взяв участь т.в.о. міністра освіти і науки України Сергій Шкарлет. «Для мене як випускника КПІ висока честь бути у своїй альма-матер, — зазначив він. — Мене вражає те, як стрімко розвивається Фестиваль інноваційних проєктів Sikorsky Challenge. З 2012 року зростає кількість інвесторів і майже втричі щороку зростає кількість і обсяг інвестицій... Я мало знаю галузей і стартап-майданчиків, які на сьогодні спроможні дати такий результат. 30–40% фінальних проєктів конкурсу Sikorsky Challenge формуються як уже готовий стартап-проєкт, тоді як світова цифра становить десь 12–15 %. Це свідчить, що сьогодні Україна багата талантами, ідеями, і все це гуртується навколо університету — це дуже добре... І це ще раз підтверджує

Участь в обговоренні взяв і очільник МОН Сергій ШКАРЛЕТ

головну роль університетів у розвитку держави, в розвитку економіки, у впровадженні наукових результатів».

Сьогодні конкурс Sikorsky challenge підтримують 28 постійних інвесторів і спонсорів із шести країн, серед яких США, Китай, Ізраїль, Польща, Азербайджан. Із ним працюють 10 венчурних фондів, 5 комерційних банків і 7 індустріальних підприємств.

В онлайн-зустрічі взяв участь і ректор Азербайджанського державного університету нафти і

промисловості — Мустафа Бабанли, також випускник КПІ. З 2015 року цей виш співпрацює з КПІ та бере участь у Sikorsky Challenge.

Урочисте закриття відбувалося також у змішаній формі. Частина учасників перебувала в університеті, а більша частина знаходилась далеко і дуже далеко, у різних регіонах України, і різних країнах світу. Географія і горизонти фестивалю розширюються.

Олеся ДЯЧУК

ІННОВАЦІЇ

Взаємодія і співпраця

Міжрегіональна мережа трансферу технологій, що створюється під егідою УкрІНТЕІ за підтримки Європейського Союзу, підтримує інноваційну діяльність університетів, наукових установ та організацій із впровадження науково-технічних і технологічних розробок, популяризує їх і допомагає впроваджувати в життя.

Крім Центру трансферу технологій у Києві, їх відкрито в Харкові й Одесі. УкрІНТЕІ планує створити такі осередки в усіх обласних центрах України.

Пропонуємо деякі розробки наукових колективів, які підтримує ММТТ.

Інтелектуальна система управління персоналом

Група розробників з Національного авіаційного університету пропонує інтелектуальну інформаційну систему аналітичного оцінювання професійної діяльності та її оплати. Це потужний інформаційний ресурс, що здатний надати відповіді на будь-які запитання стосовно професій та оцінки праці, оптимізує фонди оплати праці підприємств і може стати єдиним інформаційним середовищем для спеціалістів, зайнятих в галузі управління персоналом.

Система базується на чинних нормативних документах, теоретичному та методологічному базису, використовує можливості теорії і практики штучного інтелекту. І на відміну від закордонних систем, ураховує значно більшу кількість факторів та можливостей міжнародної інформаційної інтеграції та сучасних цифрових технологій.

Розробники зіткнулися з тим, що в країні відсутні інформаційні ресурси, які надають вичерпну інформацію з питань опису, аналізу та оцінювання професій і стану ринку праці, а системи оплати на підприємствах не відповідають базовим вимогам теорії організації, що веде до низької ефективності праці та конкурентоспроможності.

Запропонована система авто-

матизує інформаційні процеси аналізу та моделювання всіх видів професійної діяльності та створює можливості переходу на нетарифну систему оплати праці. А після опрацювання даних окремих підприємств та організацій будь-якої форми власності, інтелектуальна система стане єдиним інформаційним ресурсом для України та забезпечить перехід до систем управління, заснованих на оцінюванні показників діяльності (*key performance indicators*) та складності виконуваних робіт (*job complexity*).

За рахунок впровадження інноваційних методів аналізу та оцінювання факторів професій з використанням теорії графів та штучного інтелекту ми отримаємо вичерпну та якісну інформацію про стан справ на ринку праці в цьому сегменті знань, об'єктивне оцінювання складності робіт та професій шляхом стандартизації методів, принципів та моделей оцінювання і класифікації професійної діяльності.

Таким чином, інформаційний ресурс дасть змогу не тільки отримати вичерпну інформацію про професію, а й здійснити її оцінювання (грейдинг) та розробити систему оплати праці для кожного підприємства.

Нині створено прототип такої діючої інтелектуальної інформаційної системи, проведено експериментальне впровадження її на підприємствах.

Літати — тільки безпечно

Безпека польотів — головна проблема авіації — що великої, що малої. Однак для всього, що літає низько, — невеликих літаків, гелікоптерів, безпілотників, — ця проблема виростає в багато разів, адже їм нерідко доводиться підніматися в небо в умовах недостатньої видимості, і небезпека вчасно не помітити перешкоду значна.

Тож державне підприємство «Науково-дослідний інститут «Оріон» запропонувало малогабаритну РЛС 3-мм діапазону для підвищення безпеки польотів малих літаків, гелікоптерів, безпілотників тощо на низьких висотах та в умовах недостатньої видимості.

Новизна проєкту полягає у застосуванні бортових РЛС 3-мм діапазону, що дає змогу за складних погодних умов розширити можливості «бачення» малої авіації при польотах на малих висотах. Радіолокаційна система безпосередньо на борту (зазвичай назовні, у придатному для цього місці) дозволяє з необхідною точністю виявляти лінії електропередач та будь-які інші перешкоди, попереджувати зіткнення з будь-якими рухомими й нерухомими об'єктами, повідомляти про ускладнення погодних умов, за потреби — знаходити місце для посадки літального апарату у важкодоступних районах тощо. Таким чином, завдяки такому пристрою невеликі літаки та гелікоптери за необхідності можуть безпечно літати за будь-якої погоди і в будь-яку пору доби. Більше того, вони при цьому можуть здійснювати високоточну навігацію об'єктів наземної і надводної техніки, гелікоптерів, малих літаків, а також дронів.

Польові випробування прото-

типу РЛС на базі приймально-передавального модуля імпульсної та квазінеперервної дії виробництва НДІ «Оріон» показали високу ефективність застосування РЛС 3-міліметрового діапазону для підвищення безпеки польоту малої (і надмалої) авіації.

Для прикладу: цей апарат починає «бачити» дрони високочастотних ліній електропередач (діаметром 5–10 мм), уже за 700 метрів. А дальність виявлення більш масивних об'єктів (розміром від 10 квадратних метрів) — за 2,5 кілометра. Найменша відстань, коли об'єкт потрапляє в поле зору РЛС — 30 метрів.

Роботи лезуть по деревах, як кішки

Науковці НТТУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» придумали мобільного робота «Київський верхолаз». Ідею, як завжди, підказала природа. Дивлячись, як комахи переміщуються по площинах будь-якої конфігурації і з будь-якого матеріалу: по склу, стінах, стелі, на нерівній місцевості чи по деревах, вони подумали, що ці можливості можна було б закласти в технічного персонажа. Так з'явився робот довільної орієнтації у просторі — новий вид робототехніки.

Для того, щоб такий робот виконував соціально важливу функцію: не просто пересувався у просторі, а й виконував ту чи іншу технологічну операцію, довелося розробити не одну конструкторську документацію і не одну модель, а також одержати не один патент.

Перша модель передбачала накопичення потенційної енергії і перетворення її в кінетичну енергію руху робота, інтеграцію приводів переміщення й орієнтації та застосування генераторів тяги як способу протидії гравітації.

Друга модель використовувала

IT TN Міжрегіональна Мережа Трансферу Технологій

принцип нагромадження потенційної енергії при стисканні пружних елементів за рахунок повороту приводом педипуляторів навколо осей захватів. І перетворення в кінетичну енергію руху при розпрямленні пружних елементів.

Третя модель нагромаджувала потенційну енергію при стисканні газу в газовому циліндрі і перетворювала її в кінетичну енергію руху при розширенні стисненого повітря.

А в четвертій застосували генератори тяги (аеродинамічної піднімальної сили) як засобу протидії гравітаційній силі задля збільшення технологічного навантаження при одночасному зменшенні потужності приводів переміщення.

І тепер робот не просто видряпується на що б там не було, він піднімається легко, наче злітає.

Нині розроблено 3D моделі варіантів крокуючих мобільних роботів, виконано імітаційне моделювання режимів функціонування роботів в екстремальних умовах.

«Кому це потрібно?», — запитає. Та багато кому. Комунальним службам — в обслуговуванні висотних будинків, електрикам, енергетикам, будівельникам: в ремонті високовольтних ЛЕП, діагностиці трубопроводів, нанесенні покриттів на всілякі «незручні» площі, відновленні мостів, віадуків, технічному обслуговуванні промислових об'єктів, зокрема, в екстремальних умовах. І «Міськзеленбуду» також, адже за рік експлуатації одного робота при очищенні дерев економія витрат складає понад 650 тис. грн.. Робот окуповує затрати на себе всього за квартал.

ВИДАННЯ

«Український прорив» у Мілані

У міланському видавництві *Hoerli*, спеціалізованому на лексикографічних виданнях, навчальній літературі тощо (про його престижність свідчить хоча б те, що тлумачний словник італійської мови онлайн має бренд саме цієї фірми) шойно вийшов «Українсько-італійський словник *Hoerli*» Олени Пономаревої — перший сучасний словник української мови, створений та виданий в Італії. Він розрахований і на загального користувача, і на фахівців. Словник охоплює різні стилістичні прошарки — від літературної до розмовної лексики, а також екзотизми, жаргонізми, сленгові, просторічні й фольклорні вислови. Приділено особливу увагу професійній лексиці — науково-технічній, економічній, політичній, мистецькій тощо.

Отже, йдеться про новітній лексикографічний проект, що його здійснено на підставі викладацької практики та мовних досліджень Олени Пономаревої в Римському університеті «Ла Сап'єнція» (на позицію мовного експерта університету вона пройшла за конкурсом 2003 року, «успадкувавши» її від Оксани Пахльовської, що тоді перейшла на професорську посаду).

Як розповіла авторів цієї статті сама лінгвістка, роботу над Словником вона почала ще в червні 2011 року з власної ініціативи, — адже її студенти просто не мали інструментів для повноцінного вивчення мови. Водночас діяв і «фактор престижності». Прочитую лист Олени Пономаревої: «Завідувачка бібліотеки нашого Департаменту одного разу сказала мені, що про культурну вагу будь-якої країни в Італії можна судити, насамперед, за наявністю словників та підручників з тієї чи іншої мови в книгарнях і бібліотеках...» А з цієї точки зору донедавна культурна вага України на Аппенінах наближалася до нуля.

Отже, робота над Словником виявилася тривалою й копіткою. І знову слово Олені Пономаревій: «При укладанні Словника я орієнтувалася, насамперед, на французькі лексикографічні видання на кшталт *Larousse* та *Oxfordskyi slovník* (бо вони найкращі!) і часто з жахом думала, що над ними працюють цілі великі колективи. Але після того, як я почала таку каторжну роботу й зробила добру частину її, шляху назад уже не було. Коли я завершила українсько-італійську частину, вирішила запропонувати її Міланському видавництву *Hoerli*. Вони відразу зацікавилися і прийняли рукопис до роботи в жовтні 2018 року. Відтоді моє особисте починання переросло в справжній лексикографічний проєкт, над яким справді продовжив працювати цілий колектив. Зокрема, вони підготували дуже передову з погляду цифрових технологій версію, тому незабаром Словник зможуть придбати і користувачі в Україні».

А це напевно варто буде зробити: адже видання відзначається багатством і розмаїттям словникових статей (35.000 слів, 52.000 значень, 45.000 зворотів і прикладів) та поглибленим тлумаченням ідіоматичних одиниць, а також автентичністю контекстів і цілковитою відповідністю сучасним реаліям живої мови. Осучаснена лексикографічна структура словника задумана й здійснена та-

ким чином, аби, крім ґрунтовних інформативних позначень на з'ясування й поглиблення граматичних ознак слів, забезпечити користувачеві максимальну функціональність та широкий семантичний вибір для обрання якомога ефективнішого варіанту при перекладі. Відтак словник є цінним ресурсом на допомогу студентам, викладачам, перекладачам та всім поціновувачам мови.

Серед переваг словника — наявність численних неологізмів, що їм приділено особливу увагу при опрацюванні лексичного матеріалу, а також поглиблене тлумачення фразеологічних висловів з трактуванням тематичної лексики в різноманітних сферах — від інформатики до телекомунікацій, від медицини до фізики, від музики до архітектури, від політології до маркетингу.

Кожна мовна одиниця проаналізована відповідно до визначеної схеми, що включає в себе такі елементи: слово, стилістична характеристика, граматична категорія, переклад (або кілька варіантів перекладу), приклади, які ілюструють значення або вживання даного слова. Найбільш поширені словосполучення та усталені вислови подано після тлумачених значень в алфавітному порядку, як-от:

яблуко п. 1 (*Bot, Alim*) mela; зривати ~ cogliere una mela; обчищати ~ sbucciare una mela; соковите ~ una mela succosa; гниле ~ una mela marcita 2 (*fig*) pomo (*oggetto sferico*) — (*Anat*) Адамове ~ pomo d'Adamo; Ньютонове ~ la mela di Newton; (*Anat*) очне ~ globo oculare; (*Gastron*) печені ~a mele al forno; у ~ax pomellato (*di manto equino*); (*Mitol*) ~ розбрату il pomo della discordia; (*prov.*) ~ від яблуні недалеко падає la mela non cade lontano dall'albero; (*loc.*) ~ові ніде впасти e pieno zero.

Українсько-італійський словник *Hoerli* — перший серед двомовних словників, упорядкований за новим Правописом (чинний з 2019 року) з поновленням питомих орфографічних і морфологічних норм української мови, вилучених або спотворених у радянський період. Так, деякі запозичені слова грецького та латинського походження, зокрема ті, що містять у своєму складі звук *θ* і дифтонг *au*, мають тепер паралельні форми вживання:

етер, ефір m. 1 (*Chim*) etere 2 (*lett*) etere, aria pura, cielo...
авдієнція, аудієнція f. udienza (*licenza di essere ricevuto*)...

На моє запитання про те, кому насамперед було адресовано її роботу, Олена Пономарева відповіла: «Щодо користувачів в Італії — адже на них насамперед розрахований Словник — то це студенти, перекладачі, науковці, різногалузеві фахівці... Але й загальні ко-

ристувачі також: Італія попри все залишається першою країною Єврозою за кількістю українських іммігрантів. Серед мішаних шлюбів в Італії одруження з українками на другій позиції. Є українські суботні школи у кількох містах від Півночі до Півдня, найбільша з них у Римі співпрацює з Міносвіти України в плані отримання дітьми документів про середню освіту й українського зразка...»

Вихід цього Словника сьогодні особливо важливий, бо Італія досі залишається для України вельми проблемним європейським партнером. Це — єдина держава ЄС, де українець донедавна відбував трирічний термін тюремного покарання по суті за те, що зі зброею в руках захищав свою батьківщину від російської навали. Це — держава, де російські впливи на значну частину політичних, економічних та культурних еліт особливо відчутні.

Відтак українська культура присутність в Італії досі була хіба що епізодична. А щодо «культурної політики», яку проводили італійські інституції упродовж двох останніх десятиліть в Україні, то зводилася вона переважно до сприяння вбивству явища українськомовної опери (автор знає випадок, коли вже готову до прем'єри оперу Росії довелось терміново переувати, бо італійці нізащо не хотіли підтримати її виконання в українському перекладі — дарма, що йшлося про оперу комічну, де важив ефект негайного розуміння кожної репліки). Натомість найновіший український переклад поеми Данте, який належить авторів цієї статті (і який здобувся на вельми прихильну оцінку фахового часопису «Studi Slavistici» та на відзнаку в Равенні, де великого поета поховано) ніякого інтересу в італійських дипломатів у Києві не викликав.

Не менше поширення мають і «русифільські» настрої в італійських університетах. Один знайомий славіст-італієць у ранзі професора зізнався: майже марна річ шукати сьогодні в Італії академічної позиції для людини, в якій в CV фахом стоїть не русистика чи полоністика, а саме україністика. А коли якимось чудом цьому дослідникові таки вдається здобути позицію базового рівня при якомусь із італійських університетів, то можливості для його подальшого кар'єрного просування однак майже перекрито: для українців тутешнє міністерство зараховує статті в одному-єдиному журналі «Harvard Ukrainian Studies» (натомість для русистів та полоністів таких журналів десятки)...

Наголошую на цьому, щоб показати: лексикографічна робота Олени Пономаревої має справді й ширше суспільне звучання, й навіть політичний вимір. Адже в Італії словники такого обсягу до цього видавалися тільки з «найбільших» мов (термін італійської лексикографії): англійської, іспанської, французької, німецької, російської. Відтак українську принаймні в цьому конкретному випадку вже теж прирівняно в Італії до «найбільших».

Максим СТРІХА,
професор, лауреат відзнаки
«Lauro Dantesco» (Равенна) за
найновіший переклад «Божественної Комедії» українською

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Дослідження та інновації
Україна-ЄС

Міністерство освіти і науки України та Генеральний директорат з питань досліджень та інновацій Європейської Комісії провели щорічне засідання Спільного Комітету з питань досліджень та інновацій України-ЄС.

Мета заходу — обмінятися інформацією про формування політики у сфері науки та інновацій, що надає більше можливостей для узгодження спільних дій та врахування тенденцій ЄС, необхідних для інтеграції до Європейського дослідницького простору.

Під час обговорення йшлося про участь України в програмі

досліджень та інновацій «Горизонт Європа», про оновлення дорожньої карти інтеграції України до Європейського дослідницького простору та імплементації підходу smart-спеціалізації в регіонах України.

Окрему увагу було приділено об'єднанню дослідницьких потужностей задля протидії COVID-19. ЄС готовий підтримувати українських дослідників у конкурсах ініціативи «Європейський зелений курс», складовій програми «Горизонт Європа», що зосереджуватиметься на боротьбі з пандемією та в межах плану дій «ERAvs-CORONA».

Можливості для українських дослідників

Міністерство освіти і науки України за підтримки Європейської комісії та Урядового офісу координації європейської та євроатлантичної інтеграції у режимі відеоконференції провели спільний інформаційний день «Роль досліджень та інновацій у Європейському зеленому курсі. Можливості для українських дослідників».

Онлайн-захід складався з пленарного засідання та воркшопу. Під час засідання було розглянуто напрями нових «зелених» конкурсів у межах про-

грами «Горизонт 2020», представлено нещодавно створені державні інституції (Український фонд стартапів та Національний фонд досліджень), які активно долучилися до підтримки українських науковців і робітників та вже мають успішні кейси у сфері «зелених» ініціатив. У другій частині інформаційного дня керівники українських національних контактних пунктів провели тематичний воркшоп із практичних аспектів участі в «зелених» курсах.

Доступ до бази даних
ScienceDirect

Міністерство освіти і науки ухвалило рішення забезпечити українських вчених за бюджетні кошти доступом до повнотекстових ресурсів (електронних книг) бази даних ScienceDirect. Наказ підписав т.в.о. міністра Сергій Шкарлет.

«Ми розуміємо важливість забезпечення українських вчених доступом до передових ресурсів науково-технічної інформації та наукової літератури. Заклади вищої освіти та наукові установи України зможуть налаштувати для своїх співробітників віддалений доступ до повнотекстових ресурсів бази да-

них ScienceDirect. В умовах карантину це дасть вченим змогу працювати за науковою літературою, необхідною для проведення досліджень, у зручному для них форматі», — зазначив очільник МОН.

Українські дослідники отримають доступ до понад 39 тис. електронних книг колекції All Access Books — на 12 місяців з дати укладення договору за результатами закупівлі послуг. Для цього ЗВО мають до кінця грудня подати до Державної науково-технічної бібліотеки (ДНТБ) заявки, оформлені за встановленою формою.

Глобальна пілотна програма
—для сталого розвитку

Т.в.о. міністра освіти і науки України Сергій Шкарлет взяв участь в онлайн-засіданні Міністерського рівня щодо Глобальної пілотної програми ООН з питань науки, технологій та інновацій для дорожніх карт Цілей сталого розвитку на 75-й Генеральній Асамблеї ООН.

Очільник МОН зазначив, що незважаючи на виклики, пов'язані з COVID-19, Україна продовжує роботу над реалізацією цілей ООН для формування сталого розвитку суспільства із забезпеченням рівного доступу до всіх видів ресурсів.

Зокрема, НАН України та українські вчені досягли результатів із математичного моделювання та прогнозування можливих сценаріїв розвитку пандемії

COVID-19, успішно розробили діагностичні механізми та систему згортання крові для пацієнтів з ускладненнями тромбозу.

«Українські дослідники демонструють гарні результати в межах міжнародних ініціатив із подолання пандемії, а також пропонують інноваційні рішення для бізнес-сектору, сфери освіти та безпеки», — зауважив Сергій Шкарлет.

«Розуміючи важливість регіональної та міжнародної співпраці щодо досягнення Цілей сталого розвитку в постковідний час та враховуючи науковий та інноваційний потенціал, Україна подала заявку на наступний етап Глобальної пілотної програми», — повідомив т.в.о. міністра.

За інформацією пресслужби МОН

ІНІЦІАТИВА

«Глобальне наставництво над талантами» чекає на українських науковців

У НАСА привітно зустріли українських школярів

Із цікавою заявою звернулася Мала академія наук до Академії «великої»: Національний центр «Мала академія наук України», йдеться у ньому, пропонує учням Національної академії наук України долучитися до проекту, партнером якого виступає сама: він називається «Глобальне наставництво над талантами».

Це всесвітня програма, що сприяє організації довготривалого наукового наставництва провідних учених над талановитими учнями з різних країн світу, які досягли успіху в одній або кількох галузях STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics and Medicine).

У рамках цієї програми здійснюється відбір талановитих підлітків (віком від 16 років) та науковців-наставників, які можуть мешкати в будь-якій країні світу, для подальшої роботи в парах (наставник—учень), для обговорення спільних ідей, можливих проектів, публікацій.

Спілкування й робота відбуваються на спеціальній освітній платформі, яку створюють у Регенсбурзькому університеті (Німеччина). Після відбору претендентів експерти програми «Глобальне наставництво над талантами» («Global Talent Mentoring») поєднують кожного учня з наставником-науковцем у спільній галузі наукових інтересів, але, як правило, з різних культур і навіть континентів.

Ця програма безкоштовна, втілюється вона, так би мовити, на паритетних засадах: тобто, якщо до неї долучатимуться талановиті українські підлітки, то мають бути запропоновані й провідні українські вчені-наставники, які працюватимуть з підлітками з інших країн світу.

Координатор проекту зі сторони МАН — завідувачка лабораторії математичних наук МАН, старший науковий співробітник відділу математичного моделювання морських і річкових систем Інституту проблем математичних машин

і систем НАН України доктор фізико-математичних наук Катерина Терлецька — особисто звернулася до колег у мережі facebook:

«Друзі-науковці! Хотіла б запропонувати вам долучитися до крутої ініціативи — стати менторами талановитих дітей з усього світу та допомогти українським дітям взяти участь у програмі Глобального менторства.

Тому, якщо Ви:

— український учений, якому цікаве спілкування з талановитими молодими людьми з інших культур та континентів, мотивованими займатися наукою саме у Вашій галузі;

— маєте 30 вільних хвилин на тиждень для цього спілкування та ідеї, якими хотіли би поділитися;

— хочете надати можливість українським учням — призерам міжнародних змагань — брати участь у цьому проекті та здійснювати свої мрії й реалізувати наукові проекти...

Катерина ТЕРЛЕЦЬКА

Якщо на всі ці запитання є позитивний відгук, то організатори від МАН будуть вдячні Вам за заповнення реєстраційної форми ментора-волонтера».

Ідея справді оригінальна. Буде цікаво спостерігати за її реалізацією, і потім — за результатом такої співпраці!

Допитливість — перший крок до успіху дослідника

ЗІ СВІТУ ПО «НИТЦІ»

Попередження для медицини

Аналіз стічних вод шведських міст, зокрема Стокгольма та Упсали, показує збільшення рівня коронавірусу, що своєю чергою вказує на те, що поширення інфекції знову зросло.

«Через тестування стічних вод ми маємо змогу бути на крок попереду і виявити збільшення поширення інфекції, перш ніж вона з'явиться в госпіталі», — каже Анна Дж. Секелі, мікробіолог з навколишнього середовища, що працює в лабораторії Упсальського університету, де тестують стічні води.

Уразливим — безкоштовна вакцинація

Цьогоріч людям похилого віку, а також тим, хто входить до так званих груп ризику, пропонують безкоштовну вакцинацію проти сезонного грипу. Про таку готовність заявили всі регіони Швеції (ix 21), повідомляє Dagens Medicin.

Цьогорічний раунд вакцинації розпочався з 3 листопада, що дуже важливо на фоні посилення другої хвилі коронавірусної інфекції.

Підготувала Ірина НІКОЛАЙЧУК

ОГОЛОШЕННЯ

Конкурс на заміщення посади директора Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України

Національна академія наук України відповідно до свого Статуту та Методичних рекомендацій щодо особливостей обрання керівника державної наукової установи, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 998 «Деякі питання обрання та призначення керівника державної наукової установи», оголошує конкурс на заміщення посади директора Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України.

З умовами конкурсу можна ознайомитися на офіційному веб-сайті Національної академії наук України.

Прийом документів претендентів здійснюється Відділенням фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України протягом двох місяців від дня оприлюднення оголошення до 2 грудня 2020 року.

У разі поштового відправлення датою подання документів вважається та, що зазначена на поштовому штемпелі.

Документи, подані претендентами після закінчення встановленого строку, не розглядаються.

Дати проведення виборів директора Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України у колективі наукових працівників буде визначено після завершення прийому документів і повідомлено на офіційному веб-сайті установи.

Президія Національної академії наук України

Інститут колоїдної хімії та хімії води ім. А.В. Думанського НАН України ОГОЛОШУЄ КОНКУРС

на заміщення вакантних посад:

— наукового співробітника —

відділу хімії, фізики та біології води.

1. Інститут колоїдної хімії та хімії води ім. А.В. Думанського НАН України 03142, м. Київ, бул. Акад. Вернадського, 42 тел. (044) 424-01-96, факс (044) 423-82-24 E-mail: honch@icwc.kiev.ua, <http://icwc.org.ua>

2. Вимоги до вакантних посад:

Учасник конкурсу повинен мати вищу освіту не нижче другого рівня.

На посаду наукового співробітника може претендувати особа з науковим ступенем не нижче доктора філософії (кандидата наук), яка має не менше 3 років досвіду, за останні 3 роки не менше 3 публікацій та/або патентів, всього не менше 15 публікацій.

3. Перелік необхідних документів

Особа, яка виявила бажання взяти участь у конкурсі (далі — кандидат), подає особисто або надсилає поштою такі документи:

- 1) письмову заяву на ім'я керівника про участь у конкурсі;
- 2) копію документа, що посвідчує особу;
- 3) заповнену особову картку (анкету) встановленого зразка;
- 4) автобіографію;
- 5) копію трудової книжки (за наявності);
- 6) копії документів про вищу освіту, підвищення кваліфікації, присудження наукового ступеня, присвоєння вченого звання, військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних);
- 7) перелік наукових праць, опублікованих у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) рецензованих фахових виданнях;
- 8) письмову згоду на обробку персональних даних.

Кандидати, які працюють у науковій установі, в якій оголошено конкурс, подають лише заяву про участь у конкурсі.

4. Строк прийняття заяв та документів — 30 календарних днів від дня отримання оголошення.

5. Адреса прийняття документів:

03142, м. Київ, бул. Акад. Вернадського, 42.

6. Вчений секретар інституту, к.х.н. Сафронова Валентина Григорівна (тел. (044) 424-32-35).

Директор інституту, академік НАН України В.В. ГОНЧАРУК

Триває передплата на 2021 рік на газету «Світ»

Передплатний індекс 40744

в усіх відділеннях зв'язку

Вартість передплати на рік — 188 грн. 64 коп.

на пів року — 94 грн. 32 коп.

на три місяці — 47 грн. 16 коп.

на місяць — 15 грн. 72 коп.

Відкрийте свій СВІТ

Редакційна колегія

світ

ЗАСНОВНИК:

ДНУ «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» Міністерства освіти і науки України
Індекс газети «Світ» — 40744

Реєстраційне свідоцтво

КВ №23725-13565ПР від 6 лютого 2019 р.

Адреса редакції:

02000, Київ, вул. Антоновича, 180.

E-mail: svit@dnii.gov.ua

www1.nas.gov.ua/svit

Відповідальність за достовірність інформації та

реклами несуть автори та рекламодавці

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій

Зам. 23

Газету віддруковано у ПП «Фірма «Гранмна»